

Piripii

Pauruusoono aa yanaa aavaa Piripii varuuyani reeravai

Pauruuso ariinoo tauraa mmayaaya yoketaivaa Piripii varuuya kiaa mmuduu iya ausa hanigia kiada variravai. Iya mmataivaa Roomaa kieetaivoono utuu mmataivaa nnutuuvo Maketoniaa. Aa yanaa aavaa oovi nnauvakidiri Aposoroo vaidi Pauruuso varioo reeravai. Ausa hanigioo vooya innara ooqoo tuuvaaraata Piripii vaa ausa hanigia kiada nuunauyaki unnakua aataruuyauvo vauyauvaaraatama Pauruusaa ausaivo mmuaarareeravai. Ausa mmuaararoonnaata Pauruuso Yisuunnara yaagueeqama kutaavaivee tuuvaara sirigainno yaagueeqama variravai. Piripii varuu vaa ausa hanigiooya sirigaida yaagueeqama varida mmuaa ausa mmuaa tinnivai varada iya ausaiyauvo mmuaararooduaata mmannammanna yaagueeqama Yisuunnara kutaavaivee kiaa kiada yoketaama variateeraivaara Pauruuso aa yanaa aavaa reeravaivee.

1 ¹Na Pauruusoono aa yanaa aavaa ngiini fafaarakiaunoo. Ti seena vaidi Timotiiva ni tasipama varikiai na fafaarakiaunoo. Ta taaravaitanaano Yisuu Kirisiinna mmooriivaa vareera vaidivaitana variaunnaanoo. Mmuakiaa Anutuuqaa gioonna kiaapuuya Yisuu Kirisiinnara kutaavaivee kiaa kiada yoosinna Piripii variyaiyani na aa yanaa aavaa ngiini fafaarakiaunoo. Ngiiniaatama ngiiyara haitatuura vaidiiyaniaatama iya tasipama mmoori varaiyaniaatama na aa yanaa aavaa fafaarakiaunoo.

²Ti Napoova Anutuuqoota ti Udaanga Yisuu Kirisiivaatama kati ngiiyara yoketaama yaata utida ngiari ausa nuufaivaitana ngii mida nnaasu variateeraivaara ta yaata utuaunnaanoo.

Pauruuso gioonna kiaapu Piripii varuuyara yaaku vareeravai

³Mmuakiaa suai na ngiiyara yaata utuee ngiiyara yaaku varee ni Anutuuqaara yoketaavee kiau vai. ⁴Mmuakiaa suaivaki na ngii mmuakiaayara yaaku varauko ni ausaivo kaayauma sirigaivai. ⁵Na

tauraa ngii tasipama mmooriivaa varee mmayaaya yoketaivaa ngii giaa ngii miaa suaivakidiri ngieeta neetama vara rada nnidada aanna makeennaata varaunnaivaara na ngiiyara yaaku varauko ni ausaivo pinaama sirigaivai. ⁶Vaa na aa kua aavaa arinaima tee rikiauivai. Anutuuqo tauraa mmoori yoketaivaa ngii aakiaiyauvaki iivoono fai mmannammanna iinnonno Yisuu Kirisiiva kava tiinara suaivaki fai iima taikaanaravai. ⁷Na mmannammanna ngiiyara pinaama mmuduuya ruauvaara na itaama ngiiyara yaata utuauvo inna safuuvai. Mo na kati nuaina mmayaaya yoketaivaa gionna kiaapuuya yaagueeqama kiaa mmiaaduu rikiada vooyaano ivaara kutaavaivee kiaa kiada yaagueeqama varuduu vooyaano ivaara ooqoo tuduu na safuuma iya kua irisaivaa tiravai. Ii suai ivakiaatama na makee oovi nnauvaki variauu suaivakiaatama ngia mmuakiaaya ni tasipama mmoori varaavai. Ivaara Anutuuqo kati niyara yoketaama yaata utuoo ngiiyaraatama kati yoketaama yaata utivai. ⁸Boo, ngia mmuakiaaya ngiiyara na pinaama ni ngiiyaraikio ni ausaivo pinaama ngiiyara ratainoo. Ni aakiaivaki itaama vaivo Yisuu Kirisiinnakidiri nniivai. Na kua kutaivaa itaa kua kiauvaa vaa Anutuuqo ni taivai.

⁹Na aa kua aavaa ngiiyara ataama yaaku varaanaravee. Ngii mmuduuya riraivo fai vioo vioo pinaavai vainai ngia mmuakiaa aataru kuaiyauvaa tuqinnama teeda rikiada ivaara safuuma yaata utuaravee. ¹⁰Ngia yoketaama varira aataruuvaa arinaima teeda rikiada yoketaavaivee kiateeraivaara na itaama ngiiyara yaaku varaunoo. Fai ngia itaama varida iidada Yisuu Kirisiiva kava tiinara suaivaki ngia yoketaama varida hama ngii haruriraivaa irisaivootainaravai. ¹¹Fai ngia itaikiokio aataru safu tuanaivaa Yisuu Kirisiiva ariinoo ngii miivo fai ngii aakiaiyauvaki suvuainai rikiada ngia iikiaravee. Fai ngia itaama iikio Anutuuqaa nnutuuvo ngiau aapu vinai gionna kiaapuuya innara kua yoketaivaa kiaravaivee.

Ta Yisuu Kirisiinnara nnaasu yaata utida variaaravai

¹²Ni seenayaso, vaa mmuaararai aataruuyauvo niisi nniivaara Yisuunna mmayaaya yoketaivaa gionna kiaapu vooyaata rikiaavai. Ngia ivaa rikiaateeraivaara na ngii giaa ngii miaunoo. ¹³Yisuu Kirisiinna kua mmayaayaivo kooyaa vakiaiveeraivaara na oovi nnauvaki variauvaara kieeta vaidiivaa rapira vaidi mmuakiaayaatama mmuakiaa gionna kiaapu aavaki vida nnida kaiyaatama vaa ivaara teeda rikiaavai. ¹⁴Na oovi nnauvaki variauvaara kaayau ti seenaiya Udaanga Yisuu Kirisiinnara kutaavaivee kaiya tauraa kiisama muaraagakiaivaa pikiada nnaagiai pinaama innara yaagueeqakiaavai. Yaagueeqama kiada iida hama aatuuraida Anutuuqaa kuaivaa kooyaa kiaa kookieekiaavai.

¹⁵Vooyaano na nnutu ruaavai variauvaara iya niyara iya nnannataikiai ni yaataraaree kiaa Yisuu Kirisiinna mmayaayaivaa

kiaa mmiaavai. Vooyaano niyara yoketaida inna mmayaayaivaa kiaa mmiaavai. ¹⁶Ii niyara yoketaa kiaa iya niyara mmuduuya ruaiwaara mmayaayaivaa kiaa kookieekiaavai. Vaa iya rikiaavai. Na aavaki variee mmayaaya yoketaivaa yaagueeqama gioonna kiaapuuya kiaa mmiaiveeraivaara Anutuuqoono ee-oo tuuvaara na aavaki variaunoo. ¹⁷Niyara nniki apida variaya hama yoketaama yaata utiraida ngiari seenaiya iyara mannaka kiateeraivaara nnaasu yaata utida Yisuu Kirisiinna mmayaayaivaa kiaa kookieekiaavai. Na oovi nnauvaki variee iya iikiaa aataruuvaara na rikiee pinaa ari vookarai mmuaararaiavaa varaiveeraivaara iya yaata utida itaama iikiaavai.

¹⁸Hama na ivaara yaata utuaunoo. Mmuakiaaya yoketaama yaata utiraiyaatama maisama yaata utiraiyaatama Yisuu Kirisiinna mmayaayaivaa kiaa kookieekiaivaara ni yoketaunoo. Fai mmannammanna ivaara ni yoketainaravai. ¹⁹Vaa na tauvai. Ngia niyara yaaku varaivaaraatama Yisuu Kirisiinna Mmannasaivo ni tasipama variivaaraatama fai Anutuuqo tinai tee na oovi nnauvaa pikiee kati mmaanai kuanaravai. Ivaara fai mmannammanna ni yoketainaravai. ²⁰Ni iikiatai aataruuvaara na faannaina hara kiee variauvaa rikiaatee. Na Yisunna kuaivaa pikiee nini mmooriivaara ni mmamma maisaivoo kiaa na mmuakiaa suai yaagueeqama variauneema mmuaikaraama varinaraivaara na faannaina hara kiee variaunoo. Vara na varinaranee? Vara na putinaranee? Mmuakiaa suaiyauvakiataa aa suai aavakiaatama ni variraivakiaata ni putiraivakiaatama gioonna kiaapuuya Yisuu Kirisiinnara kua yoketaivaa kiateeraivaara na faannaina hara kiee variaunoo. ²¹Mmatayaa variraivo datainne? Yisuu Kirisiiva ni tasipama varikiai na hara kiee variaunoo. Fai na putuee nnaagiai na varinaraivo aanna makee na variauvaa yaataraanaravaivee. ²²Fai na homo mmatayaa variee kaayau mmoori yoketaiyauvaa iinaravai. Mo na datainaranee? Vo vara putiraivaara ni yoketainaranee? Vo vara variraivaara ni yoketainaranee? Hama neeta taunoo. ²³Na taara aataruvaitanaara pinaama yaata utuaunoo. Na putuee Yisuu Kirisiinna tasipama varinaraivaara na pinaama ni yoketaunoo. Ii aataru ivo pinaama yoketai aataruvai. ²⁴Na ngiiyara yaata utuauko na ngii tasipama varinaraivo putinara aataruuvaa yaataravai. ²⁵Vaa na arinaima rikiauvai. Fai na ngii tasipama varinaravai. Fai na mmuakiaaya ngii tasipama variee mmoori varanai ngia Anutuuqaa kuaivakidiri yokeema rada vida varida Yisunna kutaavaivee kiaivaara sirigakiaaravai. ²⁶Fai na kava vara ranee ngiisi nninai rikiada ngia niyara pinaama sirigaida Yisuu Kirisiinnara kua yoketaivaa kiaaraivaara na itaama ngii tasipama variee mmoori varaanaravai.

²⁷Gioonna kiaapuuya Yisuu Kirisiinna mmayaayaivaara kua yoketaivaa kiateeraivaara tuqinnama variatee. Fai na ngiisi kuanaranee?

Vara hama na kuanarannee? Sa ivaara yaata utuatee. Ngia mmuaa ausa mmuaa tinnivai varada mmoori yoketaivaa iikiaara kuaivaa na rikiaanaraivaara yaata utida tuqinnama variatee. Ngia mmuaa ausavai varada mmooriivaa yaagueeqama mmuaavaugiataama iida fai mmayaaya yoketaivaa gioonna kiaapuuya kiaa mmikiai iya Yisuunnara kutaavaivee kiaaravai. Ngia itaama iikiaara kuaivaa na rikiaanaraivaara tuqinnama variatee. ²⁸Fai ngia itaama iida ngiingii nnammutuaiyara sa aatuurama kiada yaagueeqama nnaasu mmooriivaa iikiatee. Fai ngia yaagueeqama iikiokio ngia iya yaataraarivo kooyaa vainai iya taaravai. Fai iya eeyara putida taikaarivo kooyaa vaino Anutuuqo ngii vitoo yoketaama kinai ngia variaarivootama kooyaa vainai iya taaravai. ²⁹Hama ngia Yisuu Kirisiinnara kutaavaivee kiaivaara nnaasu Anutuuqo ee-oo tikiai ngia Yisuunna mmooriivaa varaavai. Ngia innara mmamma nniitareeraivaa varaaraivaaraatama Anutuuqo ee-oo tikiai ngia inna mmooriivaa varaavai. ³⁰Na nnaaru Yisuu Kirisiinna mmooriivaa rapira roosiima na iina variee mmuaararoorvaa varaivaa vaa ngia teeravai. Na makee mmuaikaraama mmuaararivaa varauvaara vaa ngia rikiaavai. Aanna makee ngieeta ni tasipama ii mmoori ivaa rapira roosiima iikiaravee.

Yisuuva aduoo varuduu Anutuuqo ngiau aapu inna vitoo yapeeravai

2 ¹Yisuu Kirisiiva ngiiki variivaara ngia yaagueeqama variaano? Ivo ngiyyara mmuduuya ruaivaara ngia yoketaama variaano? Mmannasa Yoketaivo ngiiki varikiai ngia inna tasipama mmuaavau varida inna kuaivaa rikiaano? Ngia ngiingiiyara ngiingiiyara boo tida ngiingiiyara ngiingiiyara tuqinnada variaano? ²Fai ngia itaama iikiaara iida varida mmuaa ausa mmuaa tinnivai varada ngiingiiyara ngiingiiyara mmuaakaraama mmuduuya rida mmuaavau varikiai na tauraa ngiyyara sirigakiaaneema fai na kava ngiyyara pinaama sirigainaravaivee. Ivaaraida ivaugiataama iikiatee. ³Ngia mmoori voovai voovai iida varida sa ngiingiiyara nnaasu yaata utida ngiingiiyara mannaka kiatee. Adida varida ngii seenaiyara yaata utida kiatee: Iya yoketaama varida ti yaataraiyavee, kiatee. ⁴Sa ngiingii variraivaara nnaasu yaata utida iikiatee. Ngiiingii seenaiya variraivaaraatama yaata utida iikiatee. ⁵Yisuu Kirisiiva yaata utuuvaugiataama mmuaikaraama ngiingiiyara ngiingiiyara yaata utuatee.

⁶Nnaaru ivo mmannammanna itavai nnaasu Anutuuqo varuduu Anutuuqaa yaata tinniivo innaki vairavai.
Ivo itaama Anutuuqo varuuvaara
hama pinaama ivaara yaata utuoo
ivaa puaisa utiravai.

⁷Hama ivaa puaisa utirainno

ariinoo ari variraivaa pikieeravai.
 Pikioodoo mmatayaa gioonnaivo
 inna mmata kioodoo
 hanigioo vaidi mmatayaiya mmammaivaa varoo
 sikaunnaadiri yookaama kioo
 viteera vaidiivaanikaraama variravai.

⁸ Ivo vaidivai varioo

hama ariiyara mannaka tirainno
 aduoo varioo
 Anutuuqaa avaivaa nnaasu rikioonnonno
 ari putinaraivaara ee-oo tioo putiravai.
 Hama kati putirainno
 maisama yatari sagaivau putiravai.

⁹ Ivaara Anutuuqo inna vitoo

ngiau aapu tuanaivau inna yapa kieeravai.
 Yapa kioo nnutu voovai inna mmuuvo
 mmuakiaa nnutuuyauvaa yaataroovaa
 inna mmiravai.

¹⁰ Itaama vauvaara

fai mmuakiaa ngiau aapu variayaatama
 mmatayaa variayaata
 vaa putuaiya mmannasayaatama
 Yisuunna nnutuuvo ngiau aapu pinaavai vauvaara
 innara toorivu yau haraaravai.

¹¹ Itaama vauvaara

fai mmuakiaaya Yisuu Kirisiinnara
 Udaangaivovee kiaa kiada kiaa kookieekiaaravai.
 Fai iya itaa kua tikio rikioo
 ti Napoonna Anutuuqaa nnutuuvootama
 ngiau aapu vainaravaivee.

Ngia ausa hanigieeraiyaano mmeekiavai roosiima variaaravai

¹² Ni seena na ngiiyara mmuduuya ruauyaso, ivaara na ngii tasipama varuu suaivaki ngia ni kuaivaa rikiada uuneema aanna makee hama na ngii tasipama variaa suaivaki ni kuaivaa arinaima rikiada yaagueeqama iikiaaravo inna yoketaavai. Anutuuqo ngii vitoo yoketaivau yapaanaraivaara yaata utida inna mmooriivaa iikiokio taikaanaravai. Ngia innara aatuuda itaama yaagueeqama mmooriivaa iida vara taika kiatee. ¹³ Ngia Anutuuqaa tasipama mmuaa yaatavai varada ivo yaata utiraivaugiataama ngia rikiaa rada iikiateeraivaara ivo mmannammanna ngiiki mmoori varaivai.

¹⁴⁻¹⁵ Sa mminnamminnaa maisaivaa vareerama kiada yoketaa tuanaaya variateeraivaara mmuakiaa mmooriivaa ngia iida varida sa nunuraanurai

tida buaaru tida varida iikiatee. Ngia itaama iidada gionna kiaapu mmatayaiya tomedama maisamaisama variyaiya tasipama hara kiada variaa suaivaki ngia Anutuuqaa raunna mmaapu yoketaa tuanaaya variaaravai. Aakiapuayauvo ngiau aapuuvau mmeekia taineema ngia iya tasipama varikio mmeekiaivo taanaravai. ¹⁶Ngia tupatupaa variaara mmayaayaivaa puaisakama utida iya kiasa mmida varida mmeekia roosiima variaaravai. Fai ngia itaama iikiakiai Yisuu Kirisiiva gionna kiaapuuya yaparaira suaivaki fai na ngii mannaka tinaravai. Na mmoori iikiauvo hama kuminayaa kuaikiai na hama kumina mmoorivai iikiauavai. Na iikiau mmooriivo kooyaa vainaraivaara ngia itaama iikiai na ngii mannaka tinaravai.

¹⁷Ngia Yisuu Kirisiinnara kutaavaivee kiaivo nnaaruaa vaidiiya yeena tapiivaa kiisama ngiaunnannuma iima kioovaa roosiima vainoo. Iya yeena tapiivau puara sipisiipa kiauavaa kati Anutuuqara tusoneema na ngiiyara ni kiauavaa tusee putinarannee? Vara hama na putinarannee? Fai kutaa na ngiiyara putinaraivaara ni ausaivo yoketaikiai na ngii tasipama sirigaina variauvai. ¹⁸Mmuaakaraama ngieeta ngii ausaiyauvo yoketai ni tasipama sirigakiatee.

Pauruuso Timotiia Eparatoritiiyara tiravai

¹⁹Na yaaku varee rikino Udaanga Yisuu Kirisiiva ee-oo tinai na kiisa suai Timotiinna titano ngiiisi kuanaravai. Ngia yoketaama variaivaa na rikino ni yoketaivaraivaara na inna titano ngiiisi kuanaravai. ²⁰Ari mmuaavoono ni tasipama mmuaa ausavai varoo ngiiyara pinaama mmuduuya ruaivai. ²¹Vaa ausa hanigieera gionna kiaapu vooya aavaki variyaiya ngiari mmooriivaara nnaasu yaata utida varida hama Yisuu Kirisiinna mmooriivaara yaata utuaavai. ²²Vaa ngia taavai. Timotiiva ari vookaraama yoketaama mmooriivaa varoo ni maapuvai roosiima varudu na inna koova roosiima varida ta mmayaaya yoketaivaara mmuaavaugiataama mmoori vareeravai. ²³Ivaara kiisa suai vaidiiya niyara data datai aataruuvaa iikiaaraivo kooyaa vainai tee na inna titano ngiiisi kuanaraivaara na yaata utuaunoo. ²⁴Neetaata na kiisa suai ngiiisi kuanaraivaaraatama na yaata utuee kutaavaivee tino Udaanga Yisuu Kirisiiva aataruuvaa ni vitainai na kuanaravai.

²⁵Ngia Eparatoritiiva ni haitatuukiaiveera inna titooduu niisi nniravai. Na inna titano kava vara ranoo ngiiisi kuanaraivaara na yaata utuauko inna ni yoketai. Ivo ni seenavai varioo ni tasipama mmoori varoo yaagueeqama iiravai. ²⁶Ivo nniitaroovaa ngia mmuakiaaya rikioovaara ivo ivaara pinaama yaata utuoo ngiiisi vioo ngii taanaraivaara inna yoketai. ²⁷Kutaavai. Ivo tauraa pinaama inna nniitarooduu rikioo putuoo fanniravai. Anutuuqo innara boo tuduu hama putiravai. Anutuuqo hama innara nnaasu boo tirainno niyaraatama boo tiravai.

Inna nniitaroovaara vaa na mmuaararaivaa vara kiee kava pinaa mmuaararaivaa vareevoo kiaa Anutuuqo niyaraatama boo tiravai. ²⁸Ivaara na inna titano ngiisi kuanaraivaara kaayauma ni yoketaiwoo. Ngia kava inna teeda sirigaikiai na hama pinaama innara yaata utinaraivaara ni yoketaiwoo. ²⁹Ivo ti seenavai varioo Udaangaivaa mmooriivaa varaivaara inna teeda pinaama sirigaida inna tuqinnaatee. Itai vaidiiyara kua yoketaivaa tida iya kuaivaa rikiaatee. ³⁰Ivo Yisuu Kirisiinna mmooriivaa iinno hama ari variraivaara yaata utirainno Yisuunna mmooriivaara putuoo fanniivaara innara kua yoketaivaa tida inna kuaivaa rikiaatee. Ngia mmoori yoketaivaa niyara ngii iikiataikiai ngieera variaivaara hama iikiaavo ivo ivaa iinno putuoo fanniivaara kua yoketaivaa innara tida inna kuaivaa rikiaatee.

Safuuma varira aataru tuanaivaa vareeraivaara Pauruuso tiravai

3 ¹Ni seenayaso, na nnaagiai kua voovai ngii giaa ngii minaravee. Udaanga Yisuu Kirisiiva ngiiyara yoketaivaara innara sirigaida variatee. Na tauraa fafaara raa kuaivaa kava ngii giaa ngii miauvaara hama ni maisainoo. Fai ngia ivaa rikiada yoketaama variaaravai. ²Vaidiia koonnama varida maisa mmooriyauvaa iida ngii mmammaiyauvaa hatokaarivaara yaagueeqakiai yara tuqinnama haitatuukiatee. ³Teteenoo Anutuuqaa Mmannasaivaa varaunnaivaara ti ausa mmuduuyaiyauvaa inna mmiaunnnavai. Ta Yisuu Kirisiinna tasipama variaunnaivaara ta sirigakiaunnnavai. Ivaara teenoo mmamma hatokeera tuanaaya variaunnnavai. Hama ta kati mmaanai mmamma hatokeeraiya roosiima titiiyara mannaka tida varida ivaara yaagueeqakiaunnnavai. ⁴Na kutaa tuanaa iya ni mmamma hatokoovaara neneenoo niniyara ni mannaka kiatainai fai na aikiooma niniyara mannaka tiee ivaara yaagueeqainaravai. Fai vaidi voovono ari mmamma hatokaivaara ariiyara yaata utuoo tinara: Na aikiooma variaunoo, tinai neenoo inna yaataraanaravai. ⁵Ni noova ni mmata kioodoo na mmuaa sudaaqavai nnaasu variaaduu iya ni mmammaivaa hatokeeravai. Isarairaa gioonna kiaapuvaitanaano ni mmata kioodoo na Piyamiinaa oyaivakidiri diitee Eporai kua tuanaa tuuyakidiri diiteeravai. Diitee yokeena Yutayaiya mmaanna tuu kuaivaa uuvaara na Farisaivono yaagueeqama iiravai. ⁶Na yaagueeqama iinana gioonna kiaapu vaa ausa hanigieeraiyara maisa mmooriivaa iiravai. Vaidi voovono mmaanna tuu kuaivaa rikioo iinno safuuma varitiri. Neenoo itaama variee hama mminnamminnaa maisaivaa varautirivee.

⁷Na tauraa ii aataru iyauvaara rikiaaduu ni yoketairavai. Anna makee na Yisuu Kirisiinna varauvaaraina na innara yaata utuee ii aataru iyauvaara rikiauko ni maisaikiai na kiaunoo: Kuminayaa na iiravaivee, kiauvai. ⁸Hama na iyauvaara nnaasu ni maisaikiai itaa

kua kiauvai. Ti Udaanga Yisuu Kirisiinna na arinaima tee rikiauvo inna yoketaa ari vookarai tuanaavai tauraa na iikiaivaa yaataravai. Na Yisuu Kirisiinna arinaima tee rikiaanaraivaara mmuakiaa aataru mmoorivai tauraa na iikiaiyouvaara ni maisaikiai na kiaunoo: Kumina mminnaayauvai na iikiauvaivee, kiauvai. Mmuakiaa aataru koonnakaannama iiraiyouvaa na Yisuunnaroo tiee kaagaari kiauvai. Na Yisuu Kirisiinna varaanaraivaara na ii aataru iyauvaara kumina mminnaa yaapasiiyouvaivee kiauvai. ⁹Na Yisuu Kirisiinna eeyaara varee inna tasipama varinaraivaara iyauvaara kiaunoo: Yaapasiiyouvaivee, kiauvai. Hama na mmannammanna Anutuuqaa mmaanna tuu kuaivaa rikiee ivaa iina variee nene safuuma variraivaa varauvai. Na Yisuu Kirisiinnara kutaavaivee kiauvaara Anutuuqo niyara tinoo: Safuuma variraivovee, tiivaa vaa na ivaa varauvai. ¹⁰Na Yisuu Kirisiiva varii aataruuvaa arinaima tee rikiee Anutuuqo inna tuduu putuuvakidiri diitoo yaagueeqaivaa varaanaraivaara ni yoketai. Ivo mmamma mmuaararooroo varoneema neeta varee ivo putinara uudu iya maisa mmooriivaa inna mmuuvaa neeta varee itaama varinaraivaara ni yoketai. ¹¹Fai na putino too Anutuuqo ni tinai na putuuvakidiri diitee kava varinaraivaara na faannaina variee itaa kua kiaunoo.

Anutuuqaa atauvaa yaataraivaara seenada vida varaatee

¹²Hama na niniyara kiaunoo: Vaa na aikiooma itaama iina koovayama variauvaivee, kiauvai. Yisuu Kirisiiva vaa ni varaivaara na yoketaama variraivaa varaanaraivaara mmannammanna mmooriivaa yaagueeqama kiee varee variaunoo. ¹³Ni seenayaso, hama na yaata utuee kiaunoo: Vaa na varauvaivee, kiauvai. Aa na tinara kua aavaa nnaasu na iina variee variaunoo. Vaa na tauraa iikiaa mmooriivaa taunnu kiee aanna makee karaasa mmooriivaa nnaasu na yaata utuee mmannammanna yaagueeqama kiee ivaara iina variee variaunoo. ¹⁴Vaidiia seenada vida atauvaa yaatarada irisaivaa varaaneema na safuuma seeneenana atauvaa yaatara kiee irisaivaa varaanaraivaara mmoori varauvai. Anutuuqo irisaivaa tupatupaa variraivo ngiau aapu vaivaa ni minaraivaara na mmoori varauvai. Yisuu Kirisiiva putuuvaara Anutuuqo ii irisai ivaa ti mminaraivaara ti maavee tiivai.

¹⁵Ta mmuakiaaya Anutuuqaa aataruuvaa iida rapisiima taunnaiya ii kua ivaara mmuaa yaata mmuaa tinnivai varaaravee. Fai ngia vooya ari vo yaata tinnivai varakio fai Anutuuqo ivaara kooyaa ngii vitainaravai. ¹⁶Fai itaama vainai sa ngia ivaara yaata utuatee. Vaa ta tauraa aikiooma iikiaunna aataruuyauvaa fai ta mmannammanna yaagueeqama kiada iikiaravai.

¹⁷Ni seenayaso, ngia mmuakiaaya na iikiauneema iikiatee. Ta safu aataruuvaa iida ngii vitaakiaunnaivaara gionna kiaapu ivaugiataama

kuaiya tuqinnama taatee. ¹⁸Na kaayauneetu aa kua aavaa ngii giaa ngii miravai. Anna makee na rateera tasipama kava ngii giaa ngii miaunoo. Kaayau gionna kiaapuuya maisama variaivaara iya Yisuu Kirisiiva yatari sagaivau putuu aataruuvaa nnammutuaaya variaanoo. ¹⁹Ngari mmamma iira aataruuvo iya anutuuvovee. Maisa mmooriivaa iya iikiaivaara hama ivaara iya mmamma maisairama kiada ivaara ngariiyara mannaka kiaavai. Iya mmatayaa diaa mminnaiyauvaara nnaasu yaata utida variaanoo. Iya itaama variaivaara fai iya ikia aakiaivaki kuaravee. ²⁰Mo teenoo ngiau aapuuvakinnaiyavee. Udaanga Yisuu Kirisiiva ti vitoo yoketaivau ti yapaivoono ngiau aapuuvakidiri tiinaraivaara ta faannaida variaunnaanoo. ²¹Ti mmamma mmatayaa diaa muaraagaiyauvaa fai ivo ari mmamma ngiau aapu diaa yoketaa ari vookaraivaa roosiima hanigia kiaanaravai. Ivo aikiooma mmuakiaa mminnaiyauvaa yaataroo dira yaagueueqaivadiri fai iinaravaivee.

Pauruuso Piripii varuuya kuaivaa kiaa mmiravai

4 ¹Ni seenayaso, itaama vaikiai na ngiiyara mmuduuya ruee ngii tasipama ni variatainoo. Ngia ni mmooriivaa kaanaiya na ngiiyaadiri Anutuuqaasidiri irisaivaa varaanaraiya variaani na ngiiyara yaata utuauko ni ausaivo yoketainoo. Ni seena na ngiiyara mmuduuya ruauyaso, ngia yaagueueqama variaaneema Udaanga Yisuu Kirisiinnara yaagueueqama kiada iida varida variatee.

²Evotiaaya Sidikiiya ngia gionnavaitana na yaagueueqama ngiiita kua tiee ngii giaa ngii miaunoo. Sa ngiingiiyara ngiingiiyara nnannateerama kiada Udaanga Yisuu Kirisiinna raunnavaitana varida mmuaa ausa mmuaa tinnivai varada variatee. ³A vaidi hama ni pikieerainna yaagueueqama ni tasipama mmoori varaannaikua eetaatama ii gionna innidanaa tasipama mmoori varanai sa ngariiyara ngariiyara nnannataateeraivaara na i yaparakiunoo. Ii gionna innidanaano ni tasipama mmayaaya yoketaivaa yaagueueqama kiaa kookieema kiaivaara eeta iya tasipama mmoori varaanee. Vaidi voovai nnutuuvo Keremeenootama ngari vo gionna kiaapu ni tasipama mmoori varaiya tupatupaa variraivaa varaavo iya nnutuuyauvo Anutuuqaa yanaivau vaiyaatama ivaitana tasipama mmoori varada mmayaaya yoketaivaa kiaa kookieema kieeravai.

⁴Ngia mmuakiaa suai Udaanga Yisuu Kirisiinnara sirigaida variatee. Na kava ngii giaa ngii miee kiaunoo: Sirigakiatee, kiaunoo.

⁵Mmuakiaa gionna kiaapuuya tasipama tirooma variatee. Ti Udaanga Yisuu Kirisiiva fai kiisa suai kava tiinaravai. ⁶Ngia datadataama variaaraivaara sa pinaama yaata utuatee. Ivaara yaaku varada varida ngiingii nuaira variraivaki teekio hama ngiisi vai mminnaiyauvaara Anutuuqaata kua tida kiaa mmiatee. Kiaa mmida ivaara yoketaavee

kiatee. ⁷Fai ngia itaama iikio Anutuuqaa ausa nuufa ari vookaraivaa hama ta mmatayaiya yopeema taunnaivo ngiiki vainaravai. Fai Anutuuqo ivaa ti mminai ta Yisuu Kirisiinna gioonna kiaapuya variaunnaivara ti ausa tinniiyauvo yoketaama vainaravai.

⁸Ni seenayaso, aa na nnaagiai kua aavaa ngii giaa ngii minaravee. Kua kutaivaraata gioonna kiaapuuya aataruuvaa kua yoketaa ari vookaraivaa tiraivaraatama safu yoketaa aataruuvaraata hama mminnamminnaa maisaatai aataruuvaraatama yoketaama vai mminnaiyauvaraata mmooi yoketaivaraatama yaata utuatee. Itaama vai aataru yoketaiyauvara gioonna kiaapuuya kua yoketaivaa tiraiyauvo ngii yaatana suvuakuaivee. ⁹Kuaivaa na ngii giaa ngii miaaduu ngia rikiada varooyavuaa iida mmooiiyavuaa na iikiaaduu ngia tooyavuaa iikiatee. Fai ngia itaikio Anutuuqo ausa nuufavuaa gioonna kiaapuuya mmioo variivoono ngii tasipama varinaravai.

Piripii varuuya mminnaiyavuaa Pauruusaa mmuduu yoketaavee tiravai

¹⁰Ngia hokoba suai kati varidada aanna makee ngia kava niyara yaata utida ni tuqinnaivara na rikiauuko ni yoketaikiai kaayauma sirigakiaunoo. Ti Udaanga Yisuu Kirisiiva ni tasipaikiai ngia itaama iikiaivara na sirigakiaunoo. Vaa ngia tauraa pinaama niyara yaata utida ni tuqinnaara aataruuvo hama kooyaa vairavai. ¹¹Mminnaiyauvo hama niisi vaivara na hama ivara kua kiauvai. Vaa na arinaima rikiauvai. Mminnaiyauvo niisi vainnee? Hama niisi vainnee? Hama na iyauvara yaata utiraina iyauvara kati aikioovee tie hara kiee variau aataruuvaa vaa na iina tauvai. ¹²Mminnaiyauvo hama niisi vai aataruuvaa kaayau mminnaiyauvo ni suvuai aataruuvaa vaa na tee rikiauvai. Mmuakiaa yoosinnaiyavuki na variauyavakiaata mmuakiaa suaiyavakiaatama na nene variauvara ni aakiaivaki inna aikioovee kiauvai. Vo suai na yeenna nnaa ausa rasiti kiee variee vo suai ni yeenna raikiai variee vo suai kaayau mminnaiyavuaa varee vo suai kiisa mminnaiyavuaa varauvara na arinaima tee rikiee inna aikioovee kiauvai. ¹³Mmuakiaa aataru mmooiivaa na iikiauva Yisuu Kirisiiva ari yaagueeqavuaa ni mikiai na aikiooma iikiauva.

¹⁴Mmuaararivo niisi nnuu suaviki ngia niyara tuqinnoovara ni yoketaunoo. ¹⁵Ngia gioonna kiaapu Piripii variaya vaa ngia teeda rikiaavai. Na tauraa tuanaa mmayaaya yoketaivaa ngii giaa ngii mi kiee ngii mmata Maketoniaa pikiaaduu ngia vaa ausa hanigieeraiya nnaasu ni tasipama sikau mmira aataruuvaa iiravai. Mmuakiaa vaa ausa hanigieera gioonna kiaapuuyakidiri ngieenoo nnaasu sikauyavuaa ni muduu ivara Anutuuqo irisai yoketaama variravuaa ngii miravai. ¹⁶Na Tesoronikii variaa suaviki hama mminnaatauduu ngia airineetu mminnaiyavuaa niini kooduu viravai. ¹⁷Na mminnaiyavuaa kati

ngiisidiri varaanaraivaara hama iyauvaara nnaasu ni yoketainoo. Anutuuqo irisai ngiiki mmooriivaa iino kaanaivo vakia roo vioo vioo pinaavai vainai na taanaraivaaraatama ni yoketainoo. ¹⁸Vaa ngia kaayau mminnaiyauvaa ni muduu kaayauma ni suvuairavai. Epaporotitiiva mmuakiaa mminnaiyauvaa ngia kati ni muuvaa varoo ni muduu kaayau mminnaiyauvo niisi vairavai. Nnaaru vaidiiya kati Anutuuqaa puara sipisiipaiyauvaa hudooduu suudaivaa rikioo iyara yoketaayavee kiaa iyara yoketauvaa roosiima ngia ii mminnaa iyauvaa kati ni muuyauvaara Anutuuqo tunoo: Inna aikioovee. Ni yoketainoo, tiravai. ¹⁹Ni Anutuuqo ari yaagueeqa yoketaa ari vookaraivo Yisuu Kirisiinnaki suvuaiio vaivakidiri ngii minai ngia ngiingii nuaira variraivaki teekio hama ngiisi vai mminnaiyauvaara fai hama ngia buaakiaaravai. Vaa aikiooma ngia varaavai. ²⁰Ti Napoonna Anutuuqaa nnutuuvo tupatupaa ngiau aapu itaavai nnaasu vakiaivee. Kua kutaa.

Pauruuso nnaagiai tuanaa boo tira kuavai

²¹Anutuuqaa gioonna kiaapu mmuakiaaya Yisuu Kirisiinnaki variayara ta yaata utida boo kiaunnaivaara iya kiaa mmiatee. Ni seena aa ni tasipama variaa aaya ngiiyara yaata utida boo kiaavai. ²²Mmuakiaa Anutuuqaa gioonna kiaapu aavaki variaya ngiiyara yaata utida boo kiaavai. Anutuuqaa gioonna kiaapu Roomaa vaidi kieetaivaa nnauvaki variayaatama ngiiyara yaata utida boo kiaavai. ²³Ti Udaanga Yisuu Kirisiiva kati gioonna kiaapuuyara yoketaama yaata utiraivo ngii tasipama vakiaivee.